

Delavsko-kmetijski list.

Proletarci
vseh dežela
združite se!

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Delavski dom, Marxov trg 2/II.

Leto II

LJUBLJANA, 26. novembra 1925.

Stev. 43.

Odgovor sodrugoma S. Markoviču in Cvijiču.

Midva pozdravlja pismo sodrugov Cvijiča in S. Markoviča, poslano našim sodrugom, ker nam je dokaz, da so sodrugi v Srbiji vendar-le počasi začeli uvidevati svoje lastne napake in študirati ter se zanimati za razmere med nami, ki so jih po največjem delu ustvarili oni sami s tem, da so do danes na vsej črti moralno podpirali one naše sodruge, katerih politično in strokovno taktiko sedaj tako odločno obsojajo, in s tem, da so ravno oni z največjim delom doprinesli k temu, da je bilo nam dosedaj nemogoče nastopiti proti tem napakam. Ta poskus je sicer še zelo nejasen in mrgoli napak v pojmovanju naših razmer, toda on nam bo pomagal razbistriti naša vprašanja, pa če tudi nosi očitno tendenco, da zmeče v Sloveniji vse v en koš, slabo in dobro. Midva hočeva to stremljenje po razbistritvi čim izdatnejše podpreti in zato smatraya za potrebno, da podaja najprej sliko politične in gospodarske situacije v Sloveniji ter da poveva, kako ona vpliva na politično razpoloženje našega proletariata, potem pa se bova bavila z izvajanjem piscev.

I. Politična situacija.

1. Radičev sporazum s srbskimi radikali in razpad opozicijskega bloka sta ustvarila v Sloveniji novo politično situacijo. Prvič odkar stoji Jugoslavija je slovenska buržuazija brez svojega zastopnika v vladi in prvič stoji popolnoma izolirana veliki srbsko-hrvaški vladni koalicijski nasproti. Kot prva posledica te izolacije se pojavlja koncentracija liberalnih buržuaznih elementov v enotne stranke in učvrščevanje klerikalne SLS. Pod tem pritiskom pa stremi za konsolidacijo tudi socialistično gibanje in sicer z izdatno moralno podporo liberalne buržuazije, ki računa na njegovo pomoč.

2. Kot prvi plod te koncentracije je bila združitev slovenske kmetijske stranke (Puceljve) s slovensko kmetijsko republikansko stranko (Prepeluhovo), ki je nastala za časa Radičevih pogajanj s srbskimi radikali in ki je kljub svoji neznanosti pričakovala, da bo kot nekaka podružnica Radičeve stranke zavzela v Sloveniji dotodanje mesto samostojnih demokratov. Toda, ker Radič ni vspel v svoji politiki je ostala tudi nova Pucelj-Prepeluhova kmetijska stranka v Sloveniji brez mest in brez političnega vpliva, povrh tega pa se je z odpuvedjo republikanizma in s podporo centralizma na deželi zelo diskreditirala in tako sama sebe izločila iz resne konkurence s SLS, katere stališče je s tem močno utrjeno.

3. Za drugi plod tega koncentracijskega stremljenja moramo smatrati koncentracijo slovensko radikalnih frakcij z Žerjavovimi demokrati. Do formalne združitve teh liberalnih buržuaznih elementov sicer še ni prišlo, vendar pa je ta koncentracija že v toliko napredovala, da je enoten nastop teh frakcij pri bodočih političnih akcijah zagotovljen. In če tudi je ta grupacija v Sloveniji zelo neznatna, utegne igrati pri sedanjih političnih situaciji v državi še važno vlogo; z njo je mogoče vzdrževati nadaljnjo izola-

cijo SLS, ki zastopa v parlamentu štiri petine Slovencev.

4. Pozicija SLS je vsled njene dosledne avtonomistične politike in vsled moralnega poraza Pucelj-Prepeluhove stranke na deželi utrjena. SLS pa pridobiva še vedno na tleh tudi med industrialnim delavstvom, kamor ji je odprla pot dosedanja napačna uporaba taktike enotne fronte s strani naših sodrugov. Kar otežava njeno politiko, je to, da se nahaja Slovenija v silno težavni gospodarski situaciji in da jo silijo razmere, da sklene čimprej „naredni sporazum“ in gre v vlado. Dežela pričakuje o njih tiste uspešne gospodarske politike, ki jo je vodila SLS tik pred vojno. Da deloma paralizira te zanjo neugodne zahteve, ki jih z demagoško spretnostjo neti zlasti ena izmed radikalnih struj („Narodni Dnevnik“) in da si vzdrži simpatije delavcev in revnih kmetov, meče v mase zahtevo po priznanju Sovjetske Unije, če prav vodi ravno ona na drugi strani najogabnejšo propagando proti ruskim boljševikom (brošure in predavanja dr. Grivca). Ta njena taktika vzbuja še vedno tudi v industrijskem proletariatu dojem, da je njegova dolžnost, da se na njeni strani bori proti liberalnim elementom in od tod toliki volilni bloki ravno revolucionarnejšega delavstva s klerikalci (Moste, Medvode, D. M. v Polju itd.)

5. V taki situaciji rabi liberalna buržuazija ne nevarno močno delavsko stranko, ki naj bi odklonila delavske simpatije od SLS. Na tej premisi je zgradil Tone Kristan, kot znan prijatelj demokratov, svoj načrt za združitev socialističnih frakcij. V ta namen je najprej zbral v svojih podjetjih in gospodarskih organizacijah kader uradnikov, ki obstoji deloma iz prejšnjih vodilnih oseb v socialističnem gibanju ter si potom njih pridobil vpliv v nekaterih socialističnih frakcijah. Potem je potom svoje banke konvertiral dolgovne konsumnih organizacij ter si tako pridobil vpliv v tej organizaciji. Potom uradništva v konsumnih organizacijah poskuša pridobiti si tal tudi v strokovnih organizacijah. Potom svojega književnega založništva pa meče mreže tudi na omahljive elemente v naših vrstah in med intelektualno mladino izven socialističnih vrst. V kratkem namerava začeti z izdajanjem „socialističnega dnevnika“, ki naj bi zastopal interese „vseh socialistov“. Pri tem stremljenju mu ne stoji na strani samo vsa stara socialistična birokracija (Čobal, Kopač, Golouh itd.), temveč tudi novejša strokovna birokracija (Svetek, Golmajer, Uratnik itd.) in z njim pojde morda tudi dr. Tuma. Njihova gesla so: „Vsi socialisti in komunisti od Toneta Kristana pa do zadnjega ekstremista v eno samo veliko socialistično stranko! Ven iz podzemeljskih organizacij v močno legalno stranko, ki bo zopet zbrala delavske mase v močno proletarsko stranko, ter ga odgojila za razredni boj! Revolucionarna doba je minula, proletariati je zamudil ugoden trenutek za izvedbo revolucije, zato mora zopet zbirati svoje sile in čakati, da se mu ponudi zopet ugodna priložnost za zavojevanje oblasti. Strokovno

zedinjenje v Sloveniji, ki se je izvršilo s popolno kapitulacijo oportunističnih in nevednih elementov pred Kristanovsko „Strokovno komisijo“ je tudi stremljenje po politični enotnosti v delavskih masah znatno utrjeno, to tem bolj, ker se o Kristanovih nakanah v KDL ni nikoli razpravljalo in ker so voditelji tega gibanja v listu in ustmeno trosili med delavstvo neresnico, da vodijo vse akcije (skupni A. O., skupne volitve v D. Z.) v polnem soglasju s sodrugi iz Beograda.

II. Gospodarska situacija.

6. Za pravilno oceno politične situacije v Sloveniji pa je treba imeti pred očmi pred vsem gospodarsko situacijo v Sloveniji.

Slovenija je prišla po zedinjenju v skrajno težak geografičen položaj, ona je odrezana od morja, ki je povzročil zlasti hiter razpad njene kovinske industrije. Poleg tega nastopa srbski imperializem proti industriji v Sloveniji iz vojaško strateških razlogov in umetno ovira vsak poskus razvoja industrije. Splošna stagnacija v industriji, ki jo je povzročila predvsem konsolidacijska politika srbske buržuazije, je Slovenijo v letu 1924/25 najtežje zadela. Veliko število podjetij je reduciralo svoje obratovanje, med tem ko število delavcev stalno narašča, to še posebno zaradi hitrega proletariziranja kmečkega prebivalstva in zaradi omejitve možnosti izseljevanja. Število brezposelnih v Sloveniji se čeni trenutno na 60 tisoč sposobnih delavcev in delovna konkurenca je ogromna v vseh industrijskih panogah. Srbska buržuazija smatra Slovenijo za balast, ki jo obtežuje zlasti v njenih odnosih z Italijo in Nemčijo. Ona jo skuša izmzgati v čim večji meri. Davčna bremena v Sloveniji so sorazmerno mnogo večja kakor vsake druge pokrajine in zato tudi propadanje njene industrije hitrejše, kakor v vsaki drugi pokrajini. Kajpada so pri teh razmerah tudi mezde nižje kakor v ostali Jugoslaviji.

III. Razpoloženje v delavskih masah.

7. Pri takih gospodarskih razmerah, pri tako ogromni delavni konkurenci, pri tako brezobzirni reakciji, kakor vlada momentano v Jugoslaviji in po tolikih izgubljenih bitkah je čisto naravno, da so delavske mase v Sloveniji zelo oportunistično razpoložene. Ta oportunitizem pa povečuje še dejstvo, da te mase od leta 1920 niso imele ustaljenega marksističnega vodstva, temveč da so često prihajale v roke nedoraslim, neizdelanim in neizkušenim ljudem, ki so bili brez politične rutine in tradicije, brez marksistične kulture in radi tega brez politične linije in ki jih je revolucionarni val čisto slučajno prinesel na politično površje. Ker so ti elementi vodili delavske mase ali čisto po svoje, brez direktiv iz solidne in dela sposobne centrale, ali pa ker so (kakor v zadnjem času) stali pod vplivom gotovih sodrugov (Cvijičevih prijateljev), ki so tolerirali vse njihove napake in s svojo avtoriteto celo krili vse njihove napake, so delavske mase izgubile zaupanje v vodstvo, ki je v vsaki politični akciji na novo pogorelo. Gibanje je tako izgubilo vse mlajše

elemente in ohranilo samo peščico starejših ljudi, ki so za aktivno politično delo nesposobni. Iz velikega gibanja mas so ostale samo majhne, neznatne grupice, polne napačnih smernic in vodene po politično in strokovno popolnoma nepripravljenih voditeljih.

IV. Spor v Sloveniji.

8. Tako težka politična situacija: ko se vsa buržuazija in socialistična stranka koncentrirajo in pojačavajo; ko so delavske mase vsled težke gospodarske krize skrajno oportunistično razpoložene; ko je bilo pričakovati, da bodo mase zaradi nezadostne duhovne priprave akcijo za zedinjenje strokovnih organizacij ravno tako napačno razumele kakor svoje čase taktiko o enotni fronti; ko se nacionalno vprašanje vsled situacije, v katero je prišla SLS in vsled ogromnega gospodarskega pritiska na široke kmetijske in delavske mase postrava; ko naraščajo separatistična stremljenja v delavskih masah vsled nacionalnega odpora proti Srbom, vsled nedostatka večše in solidne politične in strokovne centrale in vsled nepoznavanja in nerazumevanja slovenskih razmer s strani belgrajskih sodrugov; ko je ostala v gibanju samo peščica starejših elementov; ko je nastopila z nujna potreba obnove in poživljenja gibanja; ko je bilo potrebno pojačati zlasti tiskano kampanjo, taka situacija je zahtevala večšega, izkušenega in teoretično izdelanega vodstva. Tako vodstvo je bilo mogoče postaviti v Sloveniji. Toda to je preprečila gotova struja naših belgrajskih sodrugov s tem, da je sama otvorila kampanjo proti sposobnim elementom in aktivno in pasivno podpirala oportunitizem.

In prijatelji s. Cvijiča niso imeli niti ob volitvah v državni zbor, ki so pomenjale za marksistično strujo v Sloveniji očitno polom, za neverjetne skoke s pravega pota nedoraslih politikov, nobene besede graje, temveč so celo bili postavili teo, da naše gibanje v Sloveniji ob tisti priložnosti ni doživelo ideološkega „krah“. Oni so tudi vplivali na to, da se ni izvršila kritika in obsodba volilne taktike po državnozbornih volitvah, kaj je bila nujna potreba za vse naše nadaljnje delo.

9. Trebalo je torej popolnega krah v našem gibanju — kakor l. 1922/23 s SSDL, trebalo je, da so začeli oportunistični sodrugi tajno pakirati in pripravljati potom strokovne kapitulacije popolno likvidacijo našega gibanja, da sta se s. Cvijič in s. Markovič odločila intervenirati. Toda kaka je ta intervencija? Taka, da očitno stremi za tem, da se sodrugi, ki so se zvesto in pravilno borili proti temu skrajnemu oportunitizmu, v isti meri diskreditirajo, kakor oni elementi, ki očitno silijo v tabor socialnega patriotizma. Ona diskreditira pred proletarsko javnostjo tudi vse slovensko delavstvo, ker mu udarja na čelo žig posebne idejne zaostalosti in posebnega avstrijskega socialnega patriotizma. Gotovo je, da ima slovensko delavstvo v preteklosti napačno vzgojo, toda glavni razlogi njegovega sedanjega oportunitizma ne tiče v tem, pač pa v dejstvih, ki smo jih navedli zgoraj. Midva odklanjava način, ki sta

ga uporabila sodruga Cvijič in Markovič za razbistritev položaja v naših vrstah, ker to ni bistrenje, pač pa zamotavnaje naše krize, ker se s tem ubija avtoriteta tudi sodrugov, katerim se ne more očitati nobene napake v njihovi politiki, in ker se postavlja v napačno luč slovenski proletarijat pred internacionalnim delavstvom. V posebnem pa protestirava proti sledečim izvajanjem:

a) Napačna je karakteristika našega gibanja v Sloveniji, ki pravi, da se je „gibanje v Sloveniji nahajalo ves čas do sedaj v oni fazi razvoja, v katerem je bilo v ostali Jugoslaviji do pred dvema leti“ in da je njegova karakteristika „ideološka neizdelanost, močne socialdemokratske tradicije, nedostajanje jasne politične linije, umikanje pred idejnimi diskusijami in formuliranjem svojih stališč, pri tem pa poudarjanje osebnih obtožb za doživljene poraze“.

Pravilno je: da se nahaja gibanje v Sloveniji sedaj v ravno oni zmedeni fazi kakor se nahaja v vsej Jugoslaviji, zlasti pa še v Belgradu. Boji v Sloveniji niso nič drugega kakor odsevi zmede v centrali. Nastali so s podporo Cvijičevih prijateljev. Ideološka neizdelanost se res kaže v Sloveniji. Toda samo na oni strani, ki so jo podpirali gotovi sodrugi iz Belgrade. Socialdemokratske tradicije so tudi tukaj, t. j. da one niso glavni vzrok krize v Sloveniji. Od vodilnih sodrugov, ki jih je centrala podpirala, ni bilo nobenega pred vojno v soc. dem. stranki. Ti sodrugi nimajo sploh nobenih političnih tradicij. Umikanje pred diskusijami in formuliranjem svojih stališč se je vršilo samo na strani sodrugov okrog uredništva, ki so pod vplivom Cvijičevih prijateljev preprečevali diskusijo in formulacije „opozicije“. In kar se tiče osebnih obtoževanj, je treba zopet ugotoviti, da so jih prvi

sprožili Cvijičevi prijatelji iz Belgrade proti sedajni opoziciji in tudi vse do tega kraha umetno zdrževali.

b) Trditve, da vodilni sodrugi v Sloveniji niso razumeli diskusij, ki so jih vršili vodilni sodrugi v drugih provincah, zlasti v centrali, o nacionalnem, agrarnem in strokovnih vprašanjih, je zopet resnično samo v toliko, v kolikor se nanaša na sodruge okrog uredništva DKL, medtem ko so se sodrugi iz „opozicije“ teh diskusij ne samo udeleževali, temveč odločujoče udeleževali. Sodrugi iz centrale pa so dotične članke, v kolikor bi bili morali iziti v Zagrebu in Belgradu, kasirali.

c) Hvale vredno je, da pismo priznava vsaj to, da so centrale z „nedovoljno“ pazljivostjo podpirale separatizem v slovenskem gibanju, toda s. Cvijič in Markovič priznavata to samo zato, da prikrijeta glavni vzroke tega separatizma. Ta sepa atizem nastaja ravno vsled zmede v bivši centrali in po njenih tendencah, da zanese frakcionaštvo tudi v Slovenijo.

Napačno je, da je SSDL likvidirala centrala. Resnično je, da je SSDL in tedanje zmede likvidiral proletarijat Slovenije sam in da je prišla centrala k tej likvidaciji, ko ni trebalo ničesar drugega več, kakor njeno sankcijo. Pismo pa popolnoma prezre, da je bil tisti politični krah ravno tako po centrali povzročen, kakor sedaj in da ne bi bil nastal, kakor tudi ne sedaj, da je bila ona na svojem mestu. Pozablja dalje tudi, da sedanjega političnega kraha v Sloveniji ne bi bilo, da so bili sodrugi v prejšnji centrali na svojem mestu in da so bili pomagali tisti „krah“ v Sloveniji ideološko do kraja likvidirati. Žalibože pa se ravno po njihovi krivdi ni bil likvidiral. Oni so bili tisti, ki so preprečili ideološko likvidacijo SSDL in omogočili, da je njen predsednik postal tudi predsta-

vitelj novega gibanja v Sloveniji. Sedaj kritizirani sodrugi so tako postali žrtve Cvijičevih prijateljev.

d) Napačna je razlaga, zakaj je prišlo poldrugo leto pozneje do ustanovitve komunistične stranke v Sloveniji. V Sloveniji se je ustanovila KS samo radi tega pozneje, ker so bili vodilni sodrugi previdnejši in so hoteli socialno-demokratsko stranko in njene mase zavojevati odznotraj in ne izven socialno-demokratske stranke.

e) Napačna taktika pri zadnjih volitvah se je vršila v prvi vrsti radi tega, ker volitev ni vodila kaka centrala, ki se zaveda svojega dela in svoje odgovornosti, temveč politično nedozoreli ljudje. Boj Cvijičevih prijateljev proti gotovim sodrugom v Sloveniji je započel polom pri zadnjih volitvah.

f) Naravno je, da sta zakrivila tudi najnovejši krah na strokovnem polju v Sloveniji obe centrali. To je hvalevredna ugotovitev, toda smešno je, če se v pismu govori samo o „nedovoljnem“ posvečanju pozornosti tem vprašanjem s strani obeh central. Resnica je, da nista centrali posvečali glavnim vprašanjem sploh nobene pozornosti in da je nastal krah samo radi tega, ker so bili sodrugi, ki so vodili to akcijo prepričani, da bo centrala tudi te njihove gorostasnosti odobrila, kakor je odobravalava vse prejšnje.

g) Obsojati pa moramo končno še posebno sledeči odstavek v pismu:

„Če tudi so politični nazori, katere sedaj zastopa opozicija proti oportunističnim napakam, v temelju pravilnejši, vendar se mora na podlagi dosedanje diskusije ugotoviti, da niti ona še ni svoje nazore v spornih vprašanjih izdelala, niti dovolj formulirala in da se ona v svoji kritiki ni mogla vedno obdržati na potrebnih višini. Na žalost, niti ona ne kaže, da bi bila v stanju sama popraviti napake, ki so se do-

sedaj delale pri izvajanju naše politike v Sloveniji.“

Nama je žal, toda povedati morava odkrito, da gledava v tem odstavku dokaz, da sodrugov, ki sta napisala to pismo, ne vodijo samo čisti motivi, pomagati sodrugom v Sloveniji do razbistritve pojmov v političnih vprašanjih, ter da ta odstavek vsebuje podtikanje, ki bi si jih resni politiki ne smeli dovoliti na takem poslu. Predvsem odbijava očitke, da je to kaka „opozicija“. Ljudje, ki so vedno zastopali eno in isto politično pot, in sicer ono pot, ki je priznana internacionalno kot pravilna, niso nikaka opozicija. Teh političnih nazorov ne zastopa „opozicija“ še-le „sedaj“, kakor trdi pismo, temveč to je njena linija v vsem tem sporu in pisca nista dokazala nobene njene stran poti. Zato tudi ne more biti njena sedanja linija „pravilnejša“. Ona je ali pravilna ali pa napačna. Sodruga morata dokazati nepravilnosti, sicer ostane to podtikanje. Sodruga tudi dobro veda, da „opozicija“ ni imela dosedaj skoro nobene prilike, da javno zastopa svoja mnenja proti napakam, ki so jih delali Makuc, Sedej in Štukelj ne v Ljubljani ne izven Ljubljane, in da imajo za to veliko zaslugu ravno s. Cvijič in njegovi belgrajski ožji prijatelji in zato ni pošteno, da nam ravno s. Cvijič kaj takega očita. Kar pa se tiče ocene „opozicije“, da „ne kaže, da bi bila v stanju sama popraviti napake, ki so se dosedaj delale“, pa nam jasno kaže, da ima samo namen, diskreditirati gotove naše sodruge, ki stoje že desetletja trdno na svojih mestih pred slovenskim in internacionalnim proletariatom.

Ožji prijatelji s. Cvijiča poskušajo to že par let, pa se jim zato ne čudimo, če poskušajo to tudi ob tej priliki.

D. Gustinčič, Marcel Žorga.

Radič v Ljubljani.

V nedeljo dopoldne je govoril Štefan Radič v Ljubljani v „Narodnem domu“. To ni bil javen shod, temveč sestanek zaupnikov Pucljeve stranke in njenih gostov, vstop je bil dovoljen samo s povabilom, ki so se glasila na ime povablencev. Seveda je bilo gostov neprimerno več kakor pa Pucljevih pristašev, in nadvse značilno je, da se Radič ne upa sklicati na Ljubljani javnega shoda niti kot kraljevi minister. Puclj in Radič sta imela za to važne razloge in morda sta imela prav, ker slovenska publika res ni za take klobase in še posebno, če so tako dolge. Radič je namreč govoril nad poldrugo uro.

Ali naj govorimo o njegovem govoru?

Skoro da se ne izplača. Tisti, ki pozna Stipične govorance, preračunane na trenuten učinek, ni čul na tem shodu mnogo novega. Radič pa se je uštel, ker je pozabil, da to pot nima pred seboj hrvaških kmetov, temveč slovensko meščanstvo, ki se ne užiga tako lahko — in tudi tedaj ne, če ga

Stipa zgačka s „šlagerji“ o zaslužjenih Slovencih v Italiji in na Koroškem.

V začetku svojega govora je skušal Radič popularizirati svoj sporazum s Pašičem. To da je veliko delo in pravi nič slučajno. On in Pašič, oba da sta bila prisiljena skleniti ta sporazum, ker oba da sta se nahajala v zagati, ker ni imela Jugoslavija več kredita. Po sporazumu pa se je zgodil naravnost čudež. Še tako velik nasprotnik sporazuma, kakor je bil naš pariški poslanik Spaljakovič, je sedaj navdušen zanj, ker po tem sporazumu, da je postala Jugoslavija velesila. Vsi naši diplomati so srečni, ker zastopajo sedaj velesilo, posebno pa naš poslanik v Angori. Udaril je po fašistični Italiji, kolikor je najbolj mogel ter ji grozil, če bo poskušala kake avanture (pustolovstva). V tem slučaju pravi Radič, da bo imela proti sebi ne samo velesilo Jugoslavijo, temveč tudi Čehoslovaško, Poljsko, Rumunijo in Turčijo, zakaj narod da je močnejši kakor „črne srajce“ (fašisti) in fluid da je močnejši od vseh armad. Italija bo imela proti sebi 100 milijonov ljudi.

Radič je s temi „šlagerji“ špeku-

liral na po zadnjih dogodkih v Trstu razdražene živce našega malomeščanstva, toda ta špekulacija se mu je prav slabo obnesla. Vse te njegove grožnje in obetanja niso mogla izvabiti poslušalcem nobenega ploska.

Potem je začel na vse pretege hvaliti radikale in Pašiča. „O, da znate, kake velike ljudi imajo radikali. Idiotizem je, če pravijo ljudje, da je zaradi tega nesposoben, ker je prestar, da ste ga videli včeraj na ministrski seji, ko je minister Stojadinovič razlagal državni proračun!“ Verjamemo! Govoreč o Pašiču, je Radiču ušla beseda „moj prijatelj Pašič“. Ljudje so se nasmejali in Radič se je začel v zadregi tako-le popravljati: „Veste, midva s Pašičem ne govoriva, toda prijatelja pa sva. Včasih so ljudje prijatelji, tudi če ne govorijo med seboj.“

Potem so začele običajne ministrske obljube, ki zgačkajo kmete in delavce, katerih pa tu ni bilo. Sedanja vlada bo odpravila vse nesposobne uradnike, sposobne pa porazredila. Žandarji se odpravijo. V vsej Jugoslaviji jih je dovolj 10.000; v Sloveniji samo za najnujnejšo potrebo, ker

Slovenija jih, kot najbolj urejena dežela, sploh ne rabi. (Tu ima Radič prav, toda čika Baja, njegov gospodar, misli drugače!) Kar delavec rabi za zajutrek, ne sme biti obdavčeno. Obdavčiti je treba šunko, ki jo je gospoda (tu je prijazno pogledal na Puclja). Njegova in Pašičeva politika, da je politika „narodne zadovoljnosti“, ne žandarska politika.

Viharen smeh pa je izval Radič, ko je začel hvaliti Slovence. Občinstvu je bil namreč še sveže v spominu Stipičen nastopni govor, ki ga je govoril pred par dnevi ob svojem nastopu kot minister za uk. Stipa je ob tisti priliki rekel, da so Srbi najbolj nadarjeni, toda leni in zanemarjeni, Hrvatje, da so manj nadarjeni, toda naprednejši, Slovenci pa da so najmanj nadarjeni, toda urejeni, v kolikor niso klerikalci. Sedaj pa je sviral Stipa na svojo tamburo takole pesem na Slovence:

„Slovencev ne samo da se ne sme zatirati, temveč dvigati in kazati za vzgled, ker oni imajo vse najboljše. Oni so veliki Slovani, velika duša. Prvo je slovenstvo, potem pa vse drugo, in tega nočejo razumeti demokratje in

Sila: (Brodsko klet)

Jack London

glasnik ameriških proletarcev.

(Dalje.)

Walt Whitman, ki je bil že v predvojnih časih znan zavednemu evropskemu delavstvu, ni sicer docela prodril pri ameriških proletarcih. V svojih pesmih opeva svobodo ulice, srečo dela, visoko pesem bratstva in tovarišije. Njegova kritika je brezosebna in utopistična. Od dobrote drugega pričakuje vse. Pričakuje, da se bo podjetnik nekoč poglobil vase, poslušal glas notranjosti in nato podaril delavcu „industrijsko svobodo“.

Danes že ima Amerika svoje socialne literate, če tudi še ni opažati kake enotnosti. Najbolj znan še živeč pisatelj je Upton Sinclair. V Ameriki je vodil dolge polemike z delavskimi strankami in še le v zadnjem času, — ko se začena otresati kolebanja med proletariatom in meščanstvom, ko se je začel z vsó vnemo zavzemati za Sovj. Rusijo, dobiva zaupanje tudi med delavci. Takozvani višji in srednji

krogi so ga kljub njegovim delavskim tendencam, že priznali. Znano je o njem, da je delal eno leto v klavnicah v Chikagi, samo zaradi tega, da bi kot očitavec lahko boljše opisal gorostastne stvari, ki so se dogajale s tamošnjimi delavci.

Edini, ki pa se mu ni bilo truditi za zaupanje delavcev, je Jack London. Zrastel je v nižinah življenja, se skušal že v zgodnji mladosti na razne načine dvigniti iz njih, a ker se mu je ponesrečilo, je padel še niže in to ga je napravilo glasnikom ameriškega proletariata.

Rodil se je leta 1876 v okolici San Franciska v Kaliforniji kot sin malega farmerja, ki je pozneje zapadel deželskemu kapitalizmu ter se potikal kot poljski delavec po deželi okrog, dokler se ni naselil v okolici San Franciska, kjer si je na različne načine služil kruh. Živel je v zelo nerednih razmerah, ker mali John ni bil ne krščen in ne vknjižen, ko je prišel kot prvi sin druge očetove žene na svet. Zato se pravzaprav niti ne ve, kje in kateri dan ali mesec v letu 1876 se je pravzaprav rodil. Iz prvega zakona je bilo že pet napolodraslih otrok, ki so že hodili na delo. John je moral čuvati

hišo in gospodarstvo že kot otrok. Življenje na dvorišču, s kurami, domačimi zajci itd. mu je ostalo dobro v spominu in mu gotovo pripomoglo k temu, da je napisal pozneje celo vrsto živalskih pripovedk. Devetletnega so ga poslali v šolo. Oče je uredil pouk tako, da je John, ki se je v šoli čisto svojeglavo vpisal za Jack Londona, prodajal večerne in jutranje časopise. Tako je zaslužil nekoliko denarja, s katerim je plačeval šolnino, del pa še je moral prispevati h gospodinjstvu. Seveda to ni moglo dolgo trajati in z dvanajstim letom je prišel, kar je seveda tudi čisto „amerikansko“, v tovarno, kjer je redno delal najmanj po dvanajst ur na dan. Vsakdo si lahko predstavlja, kako je moglo vplivati to življenje na mladega fanta. Ni čuda, da se je vzbudila v njem želja pobegniti iz strašnega ozračja. Mnogokrat, ko je stal ob obrežju zaliva v San Francisku, je poln hrepenenja zrl po morsk gladini za odhajajočimi ladjami. Mati ga je sicer svarila pred njegovimi pustolovskimi načrti, toda nekega dne ga je vendar zmajnkalo v tovarni. Zašel je med ribiče, ki so ponoči ropali nastavljen mreže kakega podjetnika. Naučil se je dobro veslati in

krmariti in kmalu vzbudil pozornost pri oblasti, ki mu je ponudila mesto ribiškega nadzornika. Ponudbo je sprejel, vendar ga je bilo sram nadzorovati one, ki so bili do takrat njegovi tovariši. Ker je denar imel, je začel pijančevati in zapravljati. Nered se je pozneje spominjal te dobe, opisal jo je v povesti „Ribiška kontrola“. Nezadovoljen s samim seboj je stopil kot mornar na ladjo in potoval z njo na Japonsko.

Vrnil se je ves spremenjen. Spoznal je tekem časa, da mu je treba za življenje tudi gotovega znanja. Začel je čitati razne knjige in se učiti. Toda njegova duša se ni pomirila. Znava se je vzbudila strast po romanju. Zapustil je tovarno ter se kot tramp (potujoči delavec) napotil po deželi ter postal pravi ameriški bosjak. V to dobo sega njegov prvi pisateljski poizkus. Predno je odšel iz San Franciska, je dobil od nekega časopisa glavno nagrado za opis taifuna (viharja), ki ga je doživel na potovanju v Japonsko. Že takrat je mislil na pisateljski poklic, če tudi so se mu nadaljni poizkusi ponesrečili.

(Dalje prih.)

klerikalci, ki postavljajo narod na glavo. Jaz sem vedno vse začenjal s Slovenci (tudi svoje ministirovanje, op. pis.) Oni so „za“ računati in „za“ inšpicirati. O, kam bi mi prišli, da je Slovencev toliko, kolikor Srbov (Stipa se ne bi z nas delal norca v Ljubljani, to je gotovo! Op. pis.)? Mi govorimo njihov jezik; slovenski jezik je naš državni jezik. Slovenci so organizacija; za nas so absolutno nenadomestni. Kaj Nemci, Slovenci in pa Čehi, to so organizatorji. Oni znajo delati in zato morajo biti deležni dela in — jela (pri tej zadnji besedi se je Radič zopet obrnil z nasmeškom na Pucelja, ki je važno sedel za njim).“

In končno, ko se mu je vse smejalo in ko mu ni hotel nikdo ploskati, je vporabil Radič zadnje šegeto sredsrvo, češ:

„Slovenci ste dosti izgubili. Izgubili ste Primorsko, izgubili ste Koroško, toda moj prihod k vam pomeni zedinjenje Slovencev.“ Pa tudi to ščetanje ni izvalilo željenega ploskanja.

Stipa Radič ni resen človek, toda on je minister. Proletariat v Sloveniji sprejema te njegove norije, kot norije. Radič je govoril o vse mogočem in nemogočem, samo ne o stvarih, ki spadajo v njegov resort. Mi smo hvaležni g. Pucelju, da ga je pripeljal v Slovenijo in da smo od blizu čuli njegove neresne demagogije, toda red je bil, da bi nam bil dal g. Pucelj priliko, da g. Radiču takoj vrnemo njegove ljubeznivosti, da mu povemo tudi mi, kako mislimo o njem in njegovem delu. Povedali bi mu bili, da je Radič najprej izdal jugoslovanske delavce, potem hrvaške kmete in da mu sedaj nismo voljni dovoliti, da prihaja sedaj še iz nas norce briti!

Povedali bi mu tudi bili, da dobro razumemo, da prihaja k nam kot agent velesrbskih imperialističnih ciljev, da se pa s tako kramo pri nas ne da hauzirati!

Naj mu to naše mnenje sporoči vsaj g. Pucelj, kateremu je Radič na shodu povedal, da dobi v kratkem tudi on ministrski stolček.

Socialpatrioti v pravi luči.

Izključujejo neodvisne organizacije iz delavske zbornice.

Na plenarni seji delavske zbornice za Srbijo so z večino glasov socialpatrioti izključili iz delavske zbornice vse neodvisne strokovne organizacije. V razlogih izključenja so patriotje navedli, da so jih izključili, ker 1. se niso pokorili sklepom zedinjenja, 2. ker se niso priključili URSS in ostali pri CRSOJ, ki je komunistično orientiran.

CRSOJ je proti tej izključitvi 7. novembra vložil pritožbo na ministrstvo za socialno politiko. Iz pritožbe pomenjamo sledeče:

Razlogi, ki jih navaja belgrajska delavska zbornica, so protizakoniti in stvarno neutemeljeni, ker delavska zbornica nima nobene zakonske pravice vmešavati se v zedinjenje. Pritožba citira dokumente, iz katerih je razvidno in dokazano, da je GRS hotel zedinjenje pod patronanco Socialistične stranke.

Delavska zbornica je v vsem podpirala zedinjenje, kakor ga je predlagal GRS. S tem je delavska zbornica pogazila člen 36. zakona o zaščiti delavcev, ki pravi, da so delavske zbornice samo razredni predstavniki delavstva in nameščencev in ne ekspoziture socialistične stranke. Delavska zbornica pa je izključila ne samo neodvisne strokovne organizacije, temveč tudi zvezo grafičnih delavcev, zvezo bančnih in privatnih uradnikov, ki nočejo pod kapo socialistične stranke.

Pritožba protestira proti nesramni insinuiranju belgrajske delavske zbornice, ki je v razlogih izključenja denuncirala izključene organizacije kot komunistično strankarske organizacije. Vse izključene imajo oblastveno potrjena pravila in so bile registrirane pri delavski zbornici že več let. Delavska zbornica je kontrolirala delo izključenih organizacij in ni nikoli mogla konstatirati najmanjšega prekoračenja pravil.

Da so razlogi za izključitev popolnoma neutemeljeni, dokazuje tudi dej-

Vsem naročnikom.

S to številko smo poslali vsem naročnikom poštno položnico za plačanje naročnine. One, ki dolgujejo, prosimo, da zaostanke **nemudoma poravnajo**, oni pa, ki imajo plačano naročnino, naj položnice uporabijo ob priliki obnovitve naročnine ali pa za pošiljanje prispevkov za tiskovni sklad.

Vsak delavec in kmet

naj se zaveda, da je list najmočnejše orožje v boju za človeške pravice, v boju za osvoboditev izpod kapitalističnega jarma.

„Delavsko-kmetski list“ kot glasilo revolucionarnih delavcev in kmetov je navezan samo na naročnino in prispevke proletarcev; zatorej

ne sme manjkati

v nobeni proletarski hiši.

Dolžnost zavednih delavcev in kmetov ni le, da so oni sami naročniki, temveč da list razširjajo s pridobivanjem novih naročnikov in zbiranjem prispevkov za tiskovni sklad.

Vsako jutro naj se sleherni delavec in kmet vprašata:

Koliko sem dal za „Delavsko-kmetski list“?

Kdor še ni svojo dolžnost storil, naj takoj pošlje naročnino in prispevke za tiskovni sklad.

Sodrug, ki želi za list nabirati, naj z dopisnico zahtevajo od upravnništva nabiralno polo.

Delavec v tovarni in kmet na polju, storita svojo dolžnost!

UPRAVNIŠTVO.

stvo, da je neodvisne organizacije izključila samo belgrajska delavska zbornica, da pa so neodvisne organizacije v ostalih pokrajinah še vedno registrirane. Tudi na konferenci vseh delavskih zbornic v državi ni belgrajska delavska zbornica dala poročila o izključitvi, ker se je bala, da bi se izključenje zavrglo.

Pritožba zahteva od ministrstva za socialno politiko, da izključitev razveljavi in da razpiše volitve.

*

Našim čitateljem moramo pojasniti pravi vzrok izključitve. Minister za socialno politiko zahteva nujno, da se razpišejo volitve za delavsko zbornico. Razpoloženje delavstva proti socialpatriotičnim, od vlade imenovanim komisarjem v delavski zbornici je tudi v Belgradu in Srbiji veliko in to dobro vedo socialpatriotje. Zato so napravili za volitve tak volilni red, da lahko kandidirajo samo pri delavski zbornici registrirane strokovne organizacije. Če bi se v Srbiji mogli udeležiti volitev neodvisni, bi ne bil izvoljen noben dosedanji socialpatriotični komisar. Sedaj so pa izključili neodvisne organizacije, grafične delavce in uradniške organizacije in registrirana je ostala samo socialnopatriotična organizacija. Pravilnik za volitve je pa tak, da če je potrjena od zbornice samo ena lista, da se smatra za izvoljeno brez volitev. In „izvoljeni“ brez volitev so hoteli biti belgrajski socialpatriotje in to je pravi razlog za izključitev.

Pričakujemo pa, da se jim to ne bo posrečilo in da bodo pri volitvah dobili za svoje mahinacije zaslužno nezaupanje.

*

Izključenje neodvisnih v Belgradu ni samo srbska zadeva, kakor to mislijo slovenski socialpatriotje in nekateri z naše strani. Naša dolžnost je, da proti takemu postopanju energično protestiramo. Ne samo v listu, temveč tudi na vseh shodih in v organizacijah. Molčati ne smemo, ker bi delavci v Srbiji mislili, da se slovensko delavstvo strinja s postopanjem belgrajskih komisarjev v delavski zbornici. Akcijski odbor mora kot predstavnik združenih strokovnih organizacij v Sloveniji protestirati proti izključitvi, da pa bo to storil je dolžnost vseh nas, da v organizaciji razpravljamo o tem vprašanju in da od strokovne komisije in akcijskega odbora zahtevamo, da se zavzame za izključene in zahteva preklic izključenja.

*

Kakor povzamemo iz zadnjih časopisnih poročil je ministrstvo za socialno politiko odbilo pritožbo CRSOJ in potrdilo izključitev s pripombo, da se mora izključene neodvisne organizacije zopet sprejeti v sestav delavske zbornice, čim „zadoste zakonskim določbam“. — Vrana vrani ne izkljuje oči, minister in socialpatriot sta složna.

Neodvisne organizacije bodo zopet sprejete v zbornico, ko bodo socialpatrioti brez volitev „izvoljeni“ v bodočo zbornico.

Ljubljanska policija je dosegla svetovni sloves.

Reakcija je doslej preganjala in maltretirala samo komuniste. To preganjanje je bilo vedno brez zakonitega razloga, kar so pokazale celo razprave pred buržuaznim sodiščem, ki je bilo prisiljeno, da vse obdolžence, ki so po 6—8 mesecev že sedeli, oprosti in izpusti.

Reakciji pa ni nikdar dovolj preganjanj in pričela je goniti vse, kar ima komunistično ime. — Karl Marx in Friderik Engels sta 1847. leta napisala komunistični manifest. Ta manifest je v milijonskih izvodih razširjen po celem svetu in nobenemu reakcionarju v pretečenih 80 letih ni prišlo na misel, da bi zaplenil ta komunistični manifest. Kar pa ni zmogel Bismarek, Bach in drugi, to znajo reakcionarci pod Pašič-Radičevno vlado. „Naprejš“ je založil ponatis Marxovega komunističnega manifesta in tudi pod PP režimom se je neovirano moglo razširjati to brošuro. Ljubljanska policijska direkcija pa se je pred kratkim proslavila in zaplenila celo naklado tega manifesta. Sloves, ki si ga ne more zaslužiti z drugim, si je pridobila z zaplenbo tega manifesta. Po celem svetu danes poznajo ljubljansko policijsko direkcijo kot najreakcionarnejšo na vsem svetu. — „Naprejševci“, ki so prodajali manifest, so imeli preiskave, zaslišanje in v Celju, kjer je čuvav zakona iz raznih procesov poznani dr. Rus, so zaprli Leskovška, tajnika Bernotove strokovne organizacije, ki še sedaj sedi na preiskavi v celjskih zaporih.

Manifest, ki je bil dovoljen 80 let po celem svetu in katerega so nemoteno razširjali sedem let po Jugoslaviji, je Pašič-Radičevemu režimu postal nevaren. Pa ne samo Pašič-Radičevemu režimu; z zaplenbo se strinjata tudi „Jutro“, „Slovenec“ in vsi drugi buržuazni listi, ki niso nobeden ni protestiral proti takemu reakcionarstvu.

Govori se, da policija ni čisto slučajno našla na manifest, temveč da je bila opozorjena od gotove strani na njegovo „državni nevarno“ vsebino. Govori se, da so gotovi ljudje, ki jim je na tem, da bi Bernot ne mogel postaviti svoje kandidatne liste za volitve v delavsko zbornico, dolgo študirali kako to onemogočiti in da so želeli, da bi bila Bernotova „Unija“ razpuščena, da bi je ne bilo treba registrirati. In kmalu nato je policija v „interesu države“ pričela zasledovati Bernotovce, zaprla tajnika „Unije“ Leskovška in „Unija stavbinih delavcev“ je v nevarnosti, da bo razpuščena. Čudno je, da policija vedno „jugane“ želje nekaterih ljudi in to tistih, ki jih je Žerjav postavil kot komisarje v delavsko zbornico in ki si z demokrati delijo mesta v bolniških blagajnah.

Volitve v delavsko zbornico se bližajo. Dolžnost delavstva je, da poskrbi, da se noben od Žerjava imenovani komisar ne povrne v voljeno delavsko zbornico.

Končno, da ne bo nesporazumljenja in da se vnaprej zavaruje pred kakršnimi koli podtikani od strani Kristan-Korunovega „Socialista“, moramo povedati še enkrat, da smatramo Klemenčič-Bernotovo skupino okoli „Naprejš“ kot sekto deloma konfuznih utopistov, ki hočejo že v kapitalistični državi potom „Skupnega doma“ ustvariti nekake socialistične kolonije, deloma pa kot zapeljance, ki se pustijo furbati s parolami: o „meščanski demokraciji“ itd. in še niso tako daleč razviti, da bi mogli razumeti, da je v današnji sovjetski Rusiji proletarska demokracija in da je dolžnost proletarskega razreda celega sveta, ki trpi pod diktaturo buržuazije, da podpira pridobitve ruskega delavca in kmeta, ne pa da ga v enotni fronti s kapitalističnim časopisjem napada, kakor je to že opetovano storil „Naprejš“.

„Unija“ stavbinih delavcev je tista organizacija, ki se je odcepila od enotnih strokovnih organizacij, in ne pade nam v glavo, da bi njen obstoj branili, ker je ovira popolni enotnosti. Obračamo se samo proti ogabnim metodam, ki se jih nekateri poslužujejo, da bi dosegli njen razpust.

Fran Peterkovič.

K poročilu delavske zbornice za Slovenijo.

(Dalje.)

Marksistično zavestni delavci tudi zahtevajo realno, predvojno mezdo. Pod predvojno mezdo razumemo tako mezdo, s katero bi delavec mogel danes kupiti isto količino in isto kvaliteto življenjskih potrebščin, kot jih je lahko kupil za svojo mezdo pred vojno. Povdarjamo pa, da so tudi predvojne mezde bile mnogo prenizke in da so si tudi pred vojno kapitalisti iz delavčevega dela izsesali milijarde profitov. Zahteva po predvojni mezdi ni torej pretirana, in z predvojno mezdo bi se izkoriščanje še ne odpravilo, zahteva po predvojni mezdi je le minimalna zahteva delavstva in noben cilj.

Kljub vsem tem nedostatom zahtevamo realno dnino zato, ker vsebuje nekaj določenega. Na podlagi nje vsak delavec lahko preračuna količino in kakovost vseh jedil, obleke, stanovanja, kulturnih in ostalih potreb, ki so se za predvojno dnino dali kupiti. Predvojna dnina je torej eden od načinov, da delavec lahko izračuna, kdaj in za koliko je bil prevaran. Zategadelj pa kapitalisti in strokovni birokrati nočeje nič slišati o vpeljavi predvojne dnine, oni to nočeje, ker predvojna realna dnina najbolj razkriva rop in prevaro, ki se je izvršila na delavskem razredu skozi zadnjih dvanajst let, nočeje je zato, ker bo predvojna dnina „orožje“, s katerim bo delavstvo tolklo svoje odkrite in požrešne neprijatelje.

Obenem bo pa realna dnina z enim udarcem odkrila vso podlost indeksne dnine. Danes se prepirajo profesorji, strokovni voditelji, oblasti in kapitalisti za metodo indeksnega računanja in vsak ima svoj sistem, da z njim zakrije čisto resnico. Za vse je indeks tehnična metoda, da prekrije ono, kar bi moralo biti — pa ni. In ako postavimo vsa običajna indeksna računanja eno poleg drugega, nam vsako zase kaže druge rezultate, vsa pa imajo le eno skupnost, in to je ta, da vsi stojijo v ogromnem nasprotju z resničnim položajem. Pa tudi Kuczinski, ki je postavil za delavce najugodnejše številke, nima v svojem izračunavanju enake količine in kakovost potrebščin, ki so jih delavci v predvojnem času po tedanjih dnini konzumirali, torej tudi on prikriva resnico.

Vsi problemi potrošnje, mezd in draginje morajo se reševati z razrednega stališča, ker le razredni boj je odločilen faktor društvenega obstoja. On mora v delavskem gibanju zavzeti ponovno svoje določeno mesto in samo v njegovi neizprososti se bode rešilo mezdnopravno vprašanje v korist proletariata.

V znamenju razrednega boja, ki bo edini pomogel delavstvu do njegovi pravici, želimo mi po tem uvodu vsestransko osvetiti mezdnopravno vprašanje,

v zvezi s tem pa tudi draginjo in potrošnja in bomo naše trditve podprli z odgovarjajočimi tabelami.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Pošljimo tudi mi svojo delegacijo v SSSR.

Pod tem naslovom čitam v Del.-kmet. listu z dne 22. oktobra 1925 članek, ki me jako zanima (zato hočem napisati v kratkih potezah tudi svoje mnenje) in ki bi moral zanimati vsakega posameznika — kakor delavca tako tudi kmeta — brez razlike.

Člankar pravi, da je vseučilišni profesor Murko jako presenečen o Rusiji, o kateri je slišal toliko grdega, o tisti sovjetski Rusiji, katero je poznal samo potom „Jutra“, „Slovenca“, „Naroda“.

Da, da, ne čudim se g. vseučiliškemu profesorju Murkotu in njegovemu presenečenju, sedaj ko se njegove lastne oči prepričujejo, gledajo in ogledujejo ono v „Jutru“, „Slov. Narodu“ itd. tako nemoralno, tako propadlo, tako izropano Rusijo, tako protičloveško delavsko diktaturo, ki je ugonobila vse presvitle in vsega najboljšega zmožne bivše dvorske ruske grofe, barone, vojvode, kneze, generale, profesorje, učenjake (da ne pozabim, kar so pozabili meščanski časopisi) tudi velike in priljubljene ruske dvorske dame, ha, ha, ha, priležnice, enostavne prostitutke, ali, pardon, razlikovale so se v bistvu od naših le toliko, da niso prejemale direktno plačo, honorar, gažo, ampak ob gotovih prilikah so prejemale čisto majhen „baksis“, namreč lepo vilico ob kakem letovišču, avto, tudi ekipaža jim je dobro došla...

Našli pa so se seveda še večji kavalirji... (seveda po eni strani na račun sestradanega, izmozganega mestnega, tovarniškega delavca, na drugi strani pa malo manje, kod od pamtveka pa do takrat še zaslužjenega mužika, to je kmete, ne ne kmete, če bi ga imenoval kmeta bi se lagal, kajti kmet se imenuje tisti, kdor obdeluje svojo lastno zemljo ter razpolaga z njo in svojim pridelkom po svoji volji... dočim je takratni človek delal na posestvih njegovih tlačanov, to so knezi, grofovi in goraj imenovani... pač pa poljedelce, pa tudi to se za takrat prelepo sliši, reči moram poljedelskega sužnja, z eno besedo sužnja za vse, oziroma človeški stroj, ki je moral opravljati vsa najtežja dela — a jesti najmanje in najslabše)... kateri so svojim priležnicam in priležnikom prirejali zabavne večere, gostije, ter jim kupovali vse, kar jim je pozelelo srce, razsipavali so denar, kakor črni oblak točo ob veliki vročini na cvetoče polje. Toda naj bo dovolj za enkrat, danes niso namenjeni moji stavki v očitane, moj namen je odgovoriti na naslovljeno vprašanje.

Pravim, da se ne čudim g. profesorju in njegovemu presenečenju; našli bi se že, o da, še mnogi Murkoti, ki bi bili še bolj presenečeni in razočarani, samo če bi se hoteli isti prepričati v Rusijo in govoriti pozneje resnico, če bi se jim dala svoboda, da smejo govoriti resnico. Toda zadosti je tega, naj grem k stvari.

Člankar pravi: da so sov. Rusijo obiskali poleg raznih znanstvenih komisij v zadnjem letu tudi delavske delegacije iz različnih držav in ne samo komunisti, ampak tudi delavci, ki pripadajo različnim reformističnim frakcijam itd., ter da so bili vsi prisrčno in dobro sprejeti. Mi Jugoslovani seveda tega nismo deležni, da bi se smeli prištevati med to delegacijo. Zakaj in kako da ne, to že vsak sam ve. Posamezne podrobnosti smo izvedeli samo iz časopisov, seveda razume se, da do dobra korigirane od policije ali pa od vlade. Člankar se prav za prav nanaša na vprašanje, kaj mislimo mi delavci in kmetje, ali ne bi bilo dobro, da bi tudi mi že enkrat se pripravili do enakega delavsko-kmečkega potovanja v sov. Rusijo, kakor ostali narodi.

Sodrug urednik! Prosim, da priobčiš v „Del.-kmet. listu“ moj nekoliko robotni, ali od srca naravnost misleči odgovor, kateri mislim, ne bo

eden izmed prvih, in moje mišljenje o zgorajšnjem naslovu.

1. Smatram to za eden najvažnejši korak, katerega se misli podvzeti v Jugoslaviji, katerega se ne sme nikakor opustiti, pač pa naj se deluje na vse mogoče načine, da se ga pospeši in čim preje izvrši.

2. Nemudoma naj se stopi v stik z vsemi sorodnimi delavskimi strokovnimi organizacijami (morebiti seveda tudi s političnimi) ter naj se izvede skupno par pomembnih diskusij, pozneje pa v posameznih sekcijah medsebojnih debat, nakar naj se pošlje gotove dobro premišljene predloge vrhovnemu odboru, kateri bo to celo stvar vodil in katerega naj se izvoli na prvem diskusijskem večeru.

3. Delegatje za to potovanje ne smejo biti samo gotovi poklicni funkcionarji, pač pa naj zastopa tudi, ako je mogoče, eden do dva člana imenovanih organizacij iz mase, to pa vsled tega, da bode imelo to tako poučno potovanje večji uspeh in da bodo posamezni člani lahko sami zabrusili kletvam, provokatorjem v obraz, kateri bi tvorili laži o sov. Rusiji: lažeš, bil sem na delegacijskem potovanju v Rusiji ter sem sam na lastne oči videl kaj je, kaj ni.

4. To delegacijsko potovanje naj se izvrši čim preje, vsaj do 15. maja. Naj se ne zavlačuje, kakor delo Noetove „barke“ v svetem pismu in ki jo je delal baje 100 let. Kajti ne čakajmo, da bodo prišli Rusi k nam ter nam rekli: Vi zavedni sodrugi Jugoslovani, vi organizatorji, vi kulturonosci, vi revolucionarji, pojdite, pridite k nam, pa si oglejte naše ognjišče, kako mi khamo, ali tako kakor vam narekujejo gospodinske knjige v „Jutru“ ali „Slovenskem Narodu“, ali tako, kakor vam pripovedujejo mogoče tudi ne preveč dobro informirani preroki.

Zatorej sodrugi, puško ne v koruzo, puška je v roki in nabita, samo sprožiti je treba, pa bo... Zavedajmo se, združimo se, zahtevajmo od spodaj navzgor, pa bo šlo...

Posnemajte me, pa priobčite še vi toliko kakor jaz, ali pa še več, potem bomo pa videli, sami na lastne oči, grozote, laži ali pa blagohotnost... resnico... sedanje Rusije in potem bomo lahko zabrusili gospodom okolo „Jutra“, „Slov. Naroda“ itd.: Gospodje, jezik za zobe, vi lažete. Najprej se pojdite učiti, potem pa blebetajte.

Na plan!

Op. ured. Pričakujemo še nadaljnih predlogov in mišljenj delavcev in kmetov, da jih objavimo. Sodrugi, oglasite se.

Narodno gospodarstvo v Rusiji.

Evropska buržuazija in svetovni velekapital so v svoji ofenzivni antiruski politiki vedno računali z enim važnim momentom: ekonomska blokada Rusije, onemogočenje izvoza iz in uvoza v proletarsko državo, bodo uničile edino delavsko-kmečko državo na svetu in odprle vsa gromadna bogastva Rusije za eksploatacijo od strani svetovnega kapitala.

Toda ruski delavec in kmet sta prekrizala peklenske račune buržujskega sveta in se z energijo in vztrajnostjo lotila ureditve notranjega položaja svoje države. In to se jim je posrečilo v polni meri. Ako pregledamo zasedanje ekonomskega sveta vsruskega sovjeta, katerega so se udeležili vsi največji ekonomski Rusije, tedaj spoznamo šele ogromno delo in uspeh osvojenega Rusije.

Predsednik vsruskega sovjeta Rikov je pozdravil navzoče v imenu izvršnega odbora komunistične stranke Rusije in jih opozoril, da so glavni problemi, od rešitve katerih je odvisen nadaljni napredek državne ekonomije, realizacija žetve in sistematiziranje državne bilance za bodoče leto. Letošnja žetev bo nad vse pričakovanje dobra, toda računati je treba tudi s povečanjem notranjih stroškov, kar zahteva večanje industrijske produkcije in izvoza v inozemstvo. In ravno bogata žetev mora doprinesti vsa sredstva, ki so potrebna za nabavo strojev v inozemstvu.

Preosnova kapitala in reaktivacija domače industrije ter poljedelstva zahtevajo velikansko pomoč od strani države in državnega budžeta, ki se mora naaljanjati samo na produktivno moč države in na

povečanje ter pospešitev izmenjave produktov, nikakor pa ne na povečanje davkov.

Malo je upanja, da bi mi dobili finančni kredit v inozemstvu. Danes je Rusija edina država na svetu, katera je sposobna urediti in ustvariti tehnično bazo svoja ekonomije brez zunanjih dolgov. Ruski proletariat je premagal ekonomsko krizo, ki smo jo podedovali od bivše imperialistične svetovne in državljanske vojne, katero nam je usilila evropska buržuazija. Danes se z velikimi koraki približujemo normam predvojne produkcije.

Na koncu svojega govora poziva Rikov vse ekonomske organe, naj združujejo svoje sile in utrdijo zgradbo novega socialističnega društva in to brez pomoči zapadne Evrope.

Nato je govoril komisar financ s. Sokolnikov, ki je poudarjal veliko razliko med lasko in letošnjo žetvijo. Letošnja žetev bo prinesla 800 do 900 milij. pudov (en pud je 16 kg) žita več kot lasko leto. Tudi v drugih nacionalnoekonomskih panogah se opaža 50 do 60% porast v razmerju do lanskega leta, kar pomenja ogromen korak naprej. Prva dobra posledica izvoza bogate žetve bo — povečani uvoz strojev in sirovin, ki so tako potrebni ruskem proletariatu.

Toda današnji uspehi še niso končni cilj ruske ekonomske politike, ker se ona šele približuje predvojni produkciji in šele takrat, kadar jo dosežemo, se lahko prične pravi in sistematičen napredek ekonomije.

Leta 1923-24 je znašal državni proračun 1300 milijonov rubljev. Bodoče leto bo on prekorajčil 3000 milijonov rubljev.

Obenem pa mora sovjetska davčna politika imeti svoje meje, ker ona ne sme udušiti vsako iniciativo in škodovati privatnim podjetjem, v kolikor so ta privatna podjetja priznana od obstoječega ekonomskega sistema. Dohodki ne smejo izvirati iz povečanja individualnih davkov, ampak iz povečane produkcije in izmenjave. Uvedba popolne abstinence je otežkočena in država je prisiljena, da dovoljuje državno prodajo alkohola. Vendar znaša produkcija alkohola samo 5% predvojne produkcije.

Stabilizacija in kroženje denarja znaša danes 800 milijonov rubljev in bo v kratkem povišano na 1200 milijonov.

Hranilnice, ki beležijo danes kapital 20 milijonov rubljev, se ne razvijajo tako povoljno vsled nezaupanja od strani državljanov, ki so razočarani vsled usode predvojnih vlog. Nujno in potrebno je raztolmačiti narodom, da predvojne vloge niso bile konfiscirane od sovjetske vlade, ampak samo devalvirane vsled velikega padca valute in da današnja valuta garantira popolnoma vsako vlogo.

Vsled komplikacije ekonomskih odnošajev v notranjosti države, ki se opažajo tudi v finančni politiki cele države, se je mnogo razpravljalo o tem, da li vodi ta novi ekonomski sistem do socializma. Sokolnikov trdi, da bančna, borzna, sindikalna podjetja vsebujejo v sebi elemente socializacije nacionalne ekonomije. Ti elementi, čeravno so nastali na bazi kapitalistične revolucije, bodo prišli tekom svojega razvojnega procesa v kolizijo s kapitalističnim sistemom. Po svojem bistvu oni predstavljajo pripravo za socialistični in ekonomski red. Od onega časa naprej, ko je proletariat prevzel državno oblast, služijo vse te institucije edino interesom ekonomske socializacije.

Polanc Josip, Velenje.

K poročilu delavske zbornice.

Dolgo smo čakali potrebnih razprav o poročilu delavske zbornice za Slovenijo in končno se je vendar oglašil sodrug Peterkovič k poročilu v 41. številki našega

K diskusiji:

En dokument.

1. Koncem maja meseca letošnjega leta sem izročil uredništvu „Delavsko-kmečkega lista“ tak članek:

Zločinski poizkusi.

Oportunistična koncepcija (zamisel) delavskega gibanja obstoji v tem, da boj proletarskega razreda, revnih kmetov in zatiranih narodov proti današnjemu kapitalističnemu in imperialističnemu sistemu nima smisla, da je ta boj — pustolovščina, neumnost itd. itd. Naši

lista za kar smo mu hvaležni in pričakujemo tudi tozadevnih razprav še od ostalih sodrugov. S poročilom, ki ga je izdala delavska zbornica za leto 1922 do 1925 pač nismo delavci prav nič zadovoljni. Posebno nas boče to, kar je že sod. Peterkovič razpravljal namreč: eksistenčni minimum — in tabela, kakršno prinaša vedno še tudi „Delavec“ in katera nas istotako bode v oči — in bi bilo želeto, da se v uredništvu „Delavca“ opusti to in sestavi drugo, to je tako tabelo, v kateri bo zapopadeno vse ono kar petčlanska delavska družina v resnici potrebuje za razvoj, obstoj in delo človeškega telesa, ne pa, da je zapopadeno samo: koliko se da v enem mesecu pristradati. Ta tabela delavske zbornice je pomanjkljiva (kakor tudi „Delavčeva“), vendar sem pripravljeno v slučaju potrebe gospodom okoli delavske zbornice dokazati, da pri nas družine še niti tega ne porabijo, kar ta tabela predvideva. Ali to ne morda radi tega, ker bi bile življenske potrebščine v tej tabeli preobilne, pač pa zato ne, ker družinski očetom ni mogoče tega v tabeli predvidenega plačati, kajti če bi to količino živeža plačali, bi že najmanj eno leto hodili on in četvorica njegovih v obleki pradeda Adama in v čevljih kakršne nosijo na Krasu, kadar ni snega, ne kač. Zbirati material v svrhu ugotovitve eksistenčnega minimuma, pa pri tem izpustiti potrebo obleke, perila, stanovanja, kurjave in razsvetljave ter kulturnih in ostalih potreb delavca in njegove družine, no, sodrugi, kako se pa temu pravi? Po mojem se pravi temu iti na roko buržuaziji, da lahko ona iz teh zborničnih poročil kuje material za sebe, kakor ga je „Jutro“ že tudi kovalo v enih svojih številkih preteklega meseca, kjer je na podlagi poročila delavske zbornice njegov poročevalec zatrjeval, da s tem poročilom delavske zbornice odpadejo vse kritike, ki so se vodile potom časopisja in na shodih ter na zborovanjih, kajti številke govore in te je ugotovila delavska zbornica in na podlagi teh številki je dokazano, pravi dalje ta buržuj, da se nahaja delavstvo Jugoslavije v znatno boljšem položaju kakor pa delavstvo Anglije, da o francoskih, belgijskih in nemških delavcih sploh ne govorimo. Res je, dragi „Jutrov“ poročevalec, da je nepotrebno govoriti o francoskih, belgijskih in nemških delavcih, čisto odveč je to, pravim jaz, kajti vzemimo bakljo in posvetimo v jugoslovanska podjetja, pa se bo videlo, koliko je tu Francozov, Belgijcev itd. in koliko je naših ljudi v inozemstvu, se bo lahko ugotovilo brez vsake baklje. „Jutro“ že ve, zakaj so bili komandirani sedanji komisarji v zbornico. Pa tudi mi delavci vemo to prav dobro. In če buržuazija lahko kuje na podlagi poročil delavske zbornice tak-le material, potem ni čuda, da je delavstvo, ko so se mu odtegnili prispevki za delavsko zbornico, kritiziralo in preklinjalo rekoč: prispevke za delavsko zbornico naj plačujemo na podlagi „zakona o zaščiti delavcev“, med tem ko nam ravno ta zbornica onemogočuje izkoriščanje tega zakona. Naj jo vzame vrag! (Če bo tudi v bodoče taka kot doslej. Uredn.) Taka in podobna simpatija se je izražala napram tej instituciji od strani delavstva ob izplačilnem dnevu. In čujte, gospodje pri delavski zbornici, delavstvo na državnih rudnikih vpraša: ali je mogoča kakšna intervencija od vaše strani na finančno delegacijo radi direktnega davka, katerega smo rudarji na državnih rudnikih glasom naredbe ministrstva prosti in katerega se nam neupravičeno odteguje že od aprila. Ako ste za razredni boj in ne za izmirjenje med delom in kapitalom, tedaj popravite, kar se še popraviti da. Ako pa hoče delavska zbornica še naprej delati po navodilih reformističnih voditeljev, po katerih mnenju mora biti „narodni interes“ pred razrednim interesom, potem bo kmalu vsaka diskusija odveč.

domači oportunisti si vsled svoje slabosti večkrat privoščijo revolucionarnih fraz, da ž njimi kalijo vodo računajoč, da bodo v kalni vodi bolj uspešno ribarili. Delajo se revolucionarje, ki pripravljajo delavstvo za — pravo „socialno revolucijo“. Kako bo vse to, ta njihova „revolucija“ izgledala — tega seveda ne povedo in tudi nikjer pokazati ne morejo. Kje pa bi jo lahko pokazali? Na primer v Nemčiji, kjer so po vojni celi dve leti bili najmočnejša vladna stranka — a so se cel čas do danes v sporazumu in objemu z buržuazijo bojev — ali proti — revo-

lucionarnem proletariatu. Rezultat njihove politike je — Hindenburg na prestolu. Ali v Avstriji, kjer so sklepali z imperializmom antante, na kolenih klečeč pred njim slovito „sanacijo, ki davi danes bolj kot kdaj poprej avstrijski proletarijat? Ali v Bolgariji, kjer so pomagali Cankovu in fašistom in z njimi vred pripravljali klanje, ki naj spravi cel narod na kolena pred militaristično kliko in eksponenti zapadnega imperializma?

Povsod so oportunisti smo agentje buržuazije v delavskem gibanju in nič drugega. Oni so proti boju proletarskega razreda, za sporazum z buržuazijo. „Če pa se hočeš sporazumovati z buržuazijo, z gospodo, moraš biti pri njej dobro zapisan!“ To je temeljno načelo oportunistov in seveda tudi naše socialpatriotske stranke. Naši socialpatriotje so pri režimu srbskega imperializma zelo dobro zapisani. Ta režim jim je izročil delavske zbornice, bolniške blagajne, skratka vse delavske socialne institucije! Ta režim jim je izročil l. 1921 po razpustu Komunistične Stranke Jugoslavije vse delavske domove, tiskarne in knjigarne, ki jih je ta imela! Naši socialdemokratje se delajo čisto nedolžne pri tej celi stvari. Oni farbajo delavstvo, češ da je njihova politika tudi delavska, še zveita, premetena in pametna. Tako nedolžne se delajo, da bi neinformiran človek mislil, da so oni ukanili režim in da spodkopujejo kapitalizmu tla in pripravljajo zmago — pravo in resnično zmago — delavstva na tako premeten način, da režim tega ne vidi! Da, še celo več: da režim ravno nasprotno vidi! Socialpatriotje, to so lisjaki! Da se bolj jasno uvidi lisjaštva njihove politike, jo primerjajmo s politiko komunistov. Ta politika pa je „zločinska“, je taka, da izroča proletarijat na milost in nemilost reakciji! — Taka je obramba naših oportunistov. Kdor jim verjame, ta mora — če zna logično misliti — biti tudi prepričan, da se je buržuazija zmotila, ko je socialpatriot domela socialne institucije, delavske domove (še ni pozabljen vse to!) itd. itd., komunistom pa nagobčnik in zapore in preganjanja. Kajti če drži, kar pravijo naši oportunisti, bi morala z zakonom o zaščiti države udariti SPJ (socialistično partijo Jugoslavije) in Kristane, Svetke, Erzene, Haramine in Krekiče, komunistom pa dati ministrske fotelje, birokratska mesta v delavskih zbornicah in bolniških blagajnah, zlato svobodo in še marsikaj!

Socialpatriotje so agentje buržuazije v delavskem gibanju. Njeni sedanji in bodoči zavezniki! Svetek, Golmajer et consortes (in tovariši) bodo rekli, da je to osebni napad. Jasno je, da to ni noben osebni napad. To je le opredelitev vloge oportunistov. Če hočete, cele kupe dokazov! Ampak, kakor že rečeno, naši oportunisti se ponavadi igrajo revolucionarje. Malokedaj povedo jasno, kaj hočejo. V 22. številu „Socialista“ z dne 15. maja t. l. pa so pokazali svoje namene, da zavedejo naše delavsko gibanje popolnoma na social-imperialistično pot.

Socialisti v Beogradu že ves čas, odkar se vrši gibanje za strokovno enotnost, stavljajo kot predpogoj združenja strokovnih organizacij politično enotnost. Njihov privesek v Sloveniji pa skuša sedaj med združevanjem strokovnih organizacij razlagati strokovno enotnost kot prvi korak k politični enotnosti. H kakšni politični enotnosti? K enotnosti agentov buržuazije in razredno-zavednega delavstva!

Ali je enotnost delavstva, ki ga njegov položaj sili v boj proti kapitalizmu in imperializmu, z onimi, ki tega boja nočejo, ki hočejo mir in sporazum z buržuazijo — mogoča? Nikdar! To ve iz lastnih izkušenj in pa iz izkušnji svetovnega proletarskega gibanja velik del delavstva Slovenije. In v kolikor ne ve, bo še zvedel, bo še skusil in prišlo bo do politične enotne fronte delavskega razreda — ampak brez oportunistov, ki bo tedaj v objemu s kontrarevolucijo. To smo videli v Rusiji in to bomo še videli povsod.

Ne mešajte pojmov! Strokovna enotnost se ustvarja zaradi uspešnejše obrambe proletariata od ofenzive kapitala, radi uspešnejšega razrednega boja, da obranimo osemurnik, da zvišamo plače, da si priborimo pravico združevanja in štrajka, da se zvežemo

s kmetским ljudstvom za boj proti imperializmu, ki nas, delavce kakor tudi kmete davi! Gibanje za strokovno enotnost je vedno silnejše, kajti delavski razred vedno bolj uvideva, da je rešitev njegova v boju proti buržuaziji in ne v sporazumu z njo. Vprašati se moramo: Zakaj pa je prišlo do razkola strokovnih organizacij? Zaradi tega, ker so se oportunisti od izbruha svetovne vojne sporazumevali z buržuazijo in ker so sabotirali boj proti njej! Tu tiči vzrok razkola in nikjer drugje! Povode za razkol pa je dajala oportunistična strokovna birokracija, ki je povsod brutalno gazila principe demokracije v strokovnih organizacijah, ker se je bala zrevolucioniranja delavskih mas. Kjer pa so oportunisti podlegli in je zmagala v organizacijah razredno-bojevena struja, so šli in so s pomočjo režima razbijali enotne strokovne organizacije — tako se je zgodilo tudi v Jugoslaviji. In še danes se oportunisti upirajo strokovni enotnosti. Toda svetovna strokovna enotnost bo prišla, magari preko glav Sassenbachov, Oudegeestov in voditeljev desnega kriča

Za žrtve reakcije.

Našim bralcem je znano, da jugoslovanska buržuazija z najbolj reakcionarnimi sredstvi duši vsako osvobodilno gibanje delavcev in kmetov. Protustavni zakon o zaščiti države je še vedno v veljavi. Policijski teror in bela justica polnita vsak dan ječe z najbolj zavednimi proletarci. Lahko rečemo, da je zelo malo razredno zavednih delavcev, ki še niso šli skozi ječe, zapore, batine in razne progone. Družina pa je stradala in še strada.

Imeli smo deloma ustanovljene zaupnike Mednarodne Rdeče Pomoči (MRP), ki je nabirala za te žrtve. Konečno so vsi zaupniki prišli radi tega čisto humanitarnega delovanja v zapor in ječo in so sedeli mesece dolgo. Na ta način je bila onemogočena tudi ta akcija, ki je vsaj deloma blažila bedo preganjancev. To institucijo moramo obnoviti in bomo v prihodnjih številkah našega lista o tej stvari podrobneje govorili.

Ne smemo pa pozabiti, da so še vedno nekateri naši sodrugi v zaporih in preganjanju, oni pa, ki so prišli iz zaporov, so brez dela in brez sredstev. Ravnotako se preganjanja in zapiranja še vedno nadaljujejo in se še bodo.

Da se vsaj deloma omili beda teh preganjancev, si je DKL vzel za nalogo, da nabira prostovoljne prispevke za politične preganjance in tem potom pozivlja vse zavedne delavce in kmete, da po svoji možnosti za to stvar prispevajo.

Oni, ki žele za to stvar nabirati, naj se obrnejo na nas z dopisnico, da jim pošljemo v to svrhu nabiralne pole.

Sodrugi na delo!
Darujte za žrtve reakcije!

amsterdamske internacionale, ki se ji z vsemi štirimi upirajo. To je faktum, gg. uredniki „Socialista“ in noben „ne-kvalificiran napad“.

„Socialist“ prinaša neki prvomajski letak zelo ostre vsebine, na katerem je podpisan Savez komunistične omladine. „Socialist“ se je nad tem letakom priznansko hudo razburil, tako kot se pri nas razburja le še „Slovenski Narod“, kadar zavoha komunizem. „Iz varnega zaledja“ (— kje je bolj varno, kot v uredništvu „Socialista“? —) se peni, vpije in razburja. V tem razburjenju pa postaja — odkritosrčen.

Pripoveduje bajke o deveti deželi — to se pravi, da nam reakcija le dobro želi, le jeziti jo s takimi letaki — to so „zločinski poizkusi“. Kakor smo rekli: Sporazum z reakcijo — to je, kar hočejo naši socialisti. Dobesedno menda prinašajo dotični letak in ne pustijo ne črke na njem cele. S tem se izdajajo, da so proti uničenju srbskega imperializma, da niso pripravljani boriti se proti njemu, da niso za delavsko-kmečko oblast, temveč za blede pacifizem, socialoportunizem, socialimperializem, ki mrtvi delavske mase in jih napravlja nesposobne za resničen boj proti buržuaziji in njeni diktaturi; da niso proti militarizmu, ne proti jugofašizmu, ne proti diktaturi belgrajskih, pariških in londonskih bankirjev!

„Socialist“ piše, da je to „taktika, ki je priklicala na Ogrskem Horthyja in 35.000 vislic, Mussolinija v Italiji, beli teror na Finskem in na Bavarskem in ki je postavila na prestol Hindenburga v Nemčiji“. V vašem varnem zaledju gg. uredniki „Socialista“ bujno rastejo laži:

Kdo je odvrnil proletarijat srednje Evrope, da ni podprl dovolj Sovjetske Madžarske, če ne vi, ki ste bili tedaj skoro v vseh srednjeevropskih vladah, v Poljski, Čehoslovaški, Avstriji, Nemčiji in Jugoslaviji? Z ministrskih sedežev ste usiljevali tedaj notnim delavskim strankam svojo „pametno“ politiko, politiko podpiranja buržuazije in imperializma! — Kdo je zaviral revolucionarni boj italjanskega proletariata l. 1920, kdo ga je navedel, da je zapustil fabrike? Vaši bratci, italjanski oportunisti, Daragone in Turatiji so bili, ki so to dosegli! Kajti za oportunisti nikdar ni čas „zrel“ za zmago delavstva, on je sploh noče. Rezultat je bil ta, da so se srednji sloji prebivalstva Italije razočarali nad socializmom in šli v naročje fašizmu. — Kdo je v Finski zadušil proletarsko revolucijo, če ne nemški imperializem, katerega je spet podpirala nemška socialpatriotija? In na Bavarskem? Ali niso ukorakale v Sovjetsko Bavarsko Noskejeve in Auerjeve socialdemokratsko-oficirsko-monarhistične bele garde? In kdo je pripravil pot Hindenburgu? Vaši sodrugi, Eberti, Noskeji, Šajdemani! Vaše je to delo in ravno tega noče proletarijat več v drugo doživeti! In če bi uspelo zločinsko delo vaših prijateljev ruskih menjševikov in svetovnega imperializma, kateremu služijo, bi se lahko ponašali še z novim ruskim carizmom in z milijoni vislic!

Tako je vaše delo, taka je vaša „premišljena“ in „premetena“ politika. In na to pot snubite „levičarsko razpoloženo“ delavstvo? Le malo bolj skromni bodite — še niso pozabljeni zločinski poizkusi oportunistov! Ali še ne razumete, zakaj je politična enotnost z oportunisti nemogoča?

Še na eno piščalko je zapel „Socialist“! Kakor socialisti v Srbiji snubijo desne elemente v neodvisnem strokovnem gibanju za politično združenje, tako so zažvižgali tudi naši: „Socialist“ piše: „Vi, ki se zavedate, da revolucije niso vsak dan (v možganih onega, ki je to pisal, sigurno še nobene ni bilo), le k nam! Kadar zapustite to (t. j. razredno bojovno. Prip. pisca.) pot in začnemo nadaljevati tam (na ministrskih sedežih. Prip. pisca.), kjer smo se l. 1920 po nepotrebnem (potem ste nas tudi po nepotrebnem

ven metali! Prip. pisca) razšli, bomo ujedineni ne samo strokovno, ampak tudi politično! Tako združeni pojdemo iz večnih porazov v zmogovite borbe!“

Kdor je za vaše „zmogovite borbe“, ki smo jih prej našli, ta naj gre čim prej tem bolje k vam ali pa k fašistom, ki tudi, le z drugimi sredstvi, podpirajo buržuazijo, kot jo podpirate vi! Razredno zavedno delavstvo, ki ve, za kaj gre, ne bo šlo za njim. Ono bo poglobilo in povečalo delo za razčiščenje problemov (vprašanj) proletarskega boja, da bodo mase proletariata spoznale, kam ga mislite voditi in bo povečalo boj proti socialimperializmu, oportunistu in reformizmu.

Vi ste pokazali — menda čisto nehote ob priliki omenjenega letaka —, da hočete v zvezi s strokovnim zedinjenjem slepomišiti. Ali ste že spet enkrat izdajali zahrbtno špekulacijo za iskrenost?

Obljubljamo pa vam, da bomo vse vaše „zločinske poizkuse“ vedno razgalili. Na svidenje!

Ko sem ta članek predal uredniku sem pripomnil, da smatram za *nujno*, da v DKLListu izide in sicer iz sledečih razlogov. Prvič, ker je dolžnost DKLListu, da se vedno postavi v bran, ko blatijo oportunisti revolucionarno delavsko gibanje. Drugič, ker je naloga DKLListu, da pobija oportunistem ideološko (kot nazor). Tretjič, ker je to njegova naloga zlasti še v tem momentu, da bodo delavske mase uvidele, da strokovno zedinjenje ne pomeni naše kapitulacije pred reformizmom. Četrto, ker proglašajo reformisti strokovno zedinjenje za nekaj, kar ono ni in kar biti ne more in ne sme. Petič, ker je treba opozoriti na razliko v politiki socialne demokracije v Jugoslaviji; eno imajo za Slovenijo, drugo za ostale dele države. Šestič, ker „Socialist“ v svojem članku *direktno* snubi desne elemente iz naših vrst v svoje in moramo brez ozira na to, ali bo tozadevni trud oportunistov uspešen ali ne, *eventualne renegate* že v naprej najostreje obsoditi.

Tedanji urednik je odklonil, da članek priobči z motivacijo, da dotičnega prvomajskega letaka, katerega je vzel „Socialist“ kot izhodno točko svojega članka, ne more braniti. Ta motivacija pa ni bila nič drugega kot *jalov izgovor*. To sledi iz nadaljnega pisanja DKLListu. Kajti, ako bi bila mišljena resna, bi pač urednik poskrbel za to, da list izpolnuje zgoraj navedene — brez dvoma važne, če ne najvažnejše — naloge. Bralci DKLListu naj dobro prečitajo in premislijo vse točke od prve do šeste in naj sodijo! Griša.

Mednarodni pregled.

Poljska demokracija.

Ker je bila osumljena, da je članica komunistične mladinske lige, so aretirali tajni policisti v Lembergu sedemnajstletno deklico R. K. V ječi so jo potem vsi zaporedoma posilili. Odvetniki so se zavzeli za nesrečno deklico in jo odvedli k zdravniku, ki je ugotovil, da je bila onečastjena po teh zverinalih v policijski službi, toda oblasti niso hotele proti njim nastopiti.

Polom se bliža.

Gospodarski položaj Poljske republike postaja od dne do dne obupnejši. Poljska marka pada stalno in je takorekoč brez vrednosti na svetovnem trgu, kar pa povzroča na drugi strani neprestano dviganje cen, posebno živiliških.

Ker postaja položaj od dne do dne neznošen, se množijo stavke na vseh straneh. Ljudstvo je razburjeno in razkačeno, posebno industrijski delavci, kateri trpijo strašno pomanjkanje. Ker so bile vsled slabe letine in neurja uničene cele pokrajine, je postal položaj še obupnejši in delavstvo, organizirano v socialdemokratski stranki, zahteva od svojih voditeljev, da storijo odločne korake za izboljšanje razmer. In baš tukaj se je pokazal izdajalski značaj teh slabičev, kateri so kot odgovor pričeli z divjo gonjo proti komunistom. V tem boju stojijo odprto na strani buržuazije, katero podpirajo z vsemi močmi.

Tako je prišlo tako daleč, da se delavstvo trumoma obrača od izdajalske stranke in stopa pod rdeči prapor komunistične. Delavstvo je odločeno, da si izvojuje rešitev iz teh neznošnih razmer.

Volitve v Čehoslovaški republiki.

Po velikem volilnem uspehu, ki so ga dosegli komunisti pri volitvah v berlinsko občino, kjer so od 20 občinskih svetovalcev napredovali na 42, so komunisti na Češkem pri volitvah v parlament in senat dosegli zopet sijajne volilne uspehe. V parlamentu, kjer so bili komunisti do slej po številu poslancev peta stranka, so napredovali na drugo mesto, v senatu pa so napredovali celo od osmega mesta na drugo mesto. Komunistična stranka je druga najmočnejša stranka na Češkem.

Socialdemokrati so kakor v Berlinu tako tudi na Češkem mnogo izgubili.

Število poslancev v prejšnjem parlamentu in senatu (številke v oklepaju) in rezultat sedanjih volitev je sledeči:

Stranka	Parlament	Senat
Republikanski agrarci	45 (42)	23 (19)
Komunisti	41 (27)	20 (7)
Češka ljudska stranka	31 (21)	16 (12)
„ soc. demokrati	29 (52)	14 (36)
„ socialisti	28 (27)	14 (10)
Nemška kmetiska zveza	24 (16)	12 (8)
Slovaška ljudska str.	23 (11)	12 (6)
Nemški soc. dem.	17 (30)	9 (6)
Narodni demokrati	13 (22)	7 (11)
Č. obrtna stranka	13 (6)	6 (3)
Nemški kršč. soc.	13 (9)	7 (6)
„ nacional.	10 (10)	4 (7)
Madžarski kršč. soc.	4 (4)	2 (0)
Poljska zveza	1 (—)	— (—)
Karpatski Rusi	1 (—)	1 (—)
Nemški nar. social.	7 (5)	3 (2)

Za komuniste je glasovalo skoraj milijon (939.000) volilcev. Samo v Pragi A-B so dobili komunisti 149.351 glasov.

V Nemčiji kakor tudi na Češkem se je vršila pred volitvami burna diskusija v stranki, ki stranki ni škodovala, temveč nasprotno koristila.

Iz rezultatov volitev, ki so se vršile v zadnjem času v Franciji, Švici, Belgiji in na Češkem, se vidi, da se v Evropi vrši proces razredne diferenciacije. Takozvane srednje kompromisarske stranke propadajo, pridobivajo pa na eni strani desne — odločno kapitalistične, na drugi strani pa revolucionarne stranke, predvsem komunistične stranke, sekcije svetovne komunistične III. internacionale. Razvoj gre zopet v smeri poostrove razrednega boja.

Proti terorju na Madjarskem.

Pred tedni je madjarska belogardistična

vлада zaprla sodruga Rakosija in nad sto drugih delavcev, postavila jih pod vojaško sodišče in zahtevala, da se jih obsodi na smrt, ker so hoteli oživetiti delovanje komunistične stranke. Aretirane sodruge so v zaporih mučili in pretepavali, o čemer je poročalo celo meščansko časopisje. Mednarodna Rdeča Pomoč in proletariati celega sveta je nastopil proti temu, da se aretirane postavi pred vojno sodišče, in pod pritiskom te kampanje se je vojaško sodišče, ki bi imelo soditi komuniste, izjavilo nekompetentno in odstopilo cel proces rednemu sodišču. Gospodje na Madjarskem vedo, da bodo končno le morali dajati odgovor za svoje zločine in da zmanjšajo težo svojih grehov, so oddali aretirane sodruge rednemu sodišču.

Domače vesti.

Staroupokojencem jemlje Rr vlada draginjske doklade.

V proračunskih dvanajstih je črtana postavka: doklada na premož po 5 Din za tono, iz katere se je staroupokojencem izplačevala draginjska doklada k njihovim pokojninam, ki znašajo največ 42 kron mesečno.

Tisoči delavcev, ki so bili upokojeni pred 1. januarjem, bodo s to naredbo obsojeni v gladovno smrt, ker z 42 kronami si ni mogoče nabaviti niti vžigalic za mesec dni. — Po trideset in še več let so se ti upokojenci mučili po rovih in delodajalcem povečevali profite, sedaj ko jih je težko delo, slaba prehrana in starost onesposobila za delo, jim kapitalisti zadržujejo vrat. Taka usoda čaka tudi danes še aktivne delavce, če si potom odločnih akcij v združenih organizacijah ne bodo izvojevali starostnega zavarovanja.

Dolžnost vsega delavstva je, da se zavzame za svoje razredne sodruge, ki so upokojeni in da gre v boj za njihov obstanek. Strokovne organizacije in delavska zbornica morajo takoj pričeti z energično akcijo za obrambo ogroženih draginjskih doklad za staroupokojence.

Zakaj je Mlakar Valentin II. šel med radikale

je pojasnil po svoje v svojem dopisu v zadnjem „Napreju“. Ker je nam in zagorskim delavcem ta „zakaj“ bolj znan, kakor si misli Mlakar Valentin II., bi ne bilo treba o tem več govoriti, če bi nekdo iz uredništva „Napreja“ ne napisal, da je s tem, da je Mlakar svoje dejanje javno obrazložil v glavnem svojo krivdo poravnal.

To je samo mnenje „Napreja“, ki misli, da je človek, ki se spove, že s samem tem zopet brez krivde. Priznanje in obrazložjenje se bo Mlakarju pri presojanju njegove krivde štelo pač kot olajševalna okolnost, ne pa več.

Ne izključujemo možnosti, da so Mlakarja res dvakrat zaslišali, da so ga spravljali v zvezo z atentati, da so mu grozili, ali to se ni zgodilo samo Mlakarju! Drugi rudarji in to na stotine njih, jih je bilo vrženih v zapore, tudi njim so grozili, tudi nje so spravili v zvezo z atentati, tudi njim so grozili in ne samo grozili ampak groznje tudi izvršili. Pri vseh drugih, ki so aktivno delali za interese rudarjev, je bil položaj tudi kritičen. Tudi drugi so imeli žene in nepreskrbljene otročiče in vendar niso šli lizati radikalno-demokratski bič, ki jih je bičal. In kar je Mlakar menda že pozabil in kar mu štejemo v zlo je to, da drugi rudarji, ki so trdno vstrajali v boju tudi v težkih in najtežjih trenutkih, niso bili nikdar poslanci, pa so vstrajali in da je Mlakar moral vedeti takrat, da zaupanje, ki ga je dobil od rudarjev, grdo izkorišča, ker s svojim vstopom v radikalno stranko je omadeževal vse rudarje. Razlika je, če gre med radikale nepoznan delavec ali pa če gre tisti, ki si je znal po nevrednem dobiti zaupanje večine rudarjev.

Ne želimo Mlakarju nič slabega. Tudi danes bi ga ne omenili, če bi „Naprej“ ne postavljali svojih bernotevskih teorij o obrazloženju krivde. Upamo, da mu je med radikali dan večni mir in pokoj in da pod zaščito Pašičeve brade ne bo nikdar več prišel v položaj, da bi vsled „kritičnih situacij“ moral zopet pisati „Zakaj sem šel med Radicevce“. Za nas je Mlakar Valentin II. bil.

Poplave.

Pretečene tedne je dolgotrajno deževje povzročilo na mnogih krajih velike poplave. Reke so izstopile iz svojih strug in poplavile njive, vrtove, voda je v mnogih krajih vdrila v hiše in gospodarska poslopja, hleve

in shrambe in povsod uničila vse in napravila mnogo škode.

Najbolj so bili prizadeti po poplavi siromašni kmetje in delavci, katerim je voda odnesla vse kar so posedovali.

Kdo bo tem revežem pomagal? Prvi, ki bi moral pomagati, je država, ali vlada je danes v rokah bogatašev in njim ni mar beda delovnega ljudstva. Vlada skrbi samo za interese svojih delodajalcev-kapitalistov. Druga, ki bi morala pomagati, je občina, ali v občinah pospodarijo po večini od kapitalistične vlade imenovani komisarji, od ljudstva izvoljenim zastopnikom v občinah pa vežejo roke okrajna glavarstva in vlada, ki ne pusti občinam nobene avtonomije, vlada potrdi samo one sklepe občin, ki ne režejo v meso kapitalističnih profitov.

Poplave so mogoče, ker se buržuazija ne briga za regulacijo rek. Za to nujno in važno delo vlada noče dati kreditov, za militarizem, generale, topove pa grede vsako leto milijarde. Za panteone, proslave, bankete in pojedine grede milijoni, samo za ministrarske cigarete izda vlada letno milijone dinarjev, samo za invalide, upokojence, brezposelne ni denarja, ker oni spadajo med proletarijat, kot kmetje, ki so oškodovani po poplavih.

Ali ni nikjer rešitve? Je! Delavci in kmetje morajo priti do spoznanja, da bo le delavsko-kmečka republika v stanju, da brani njihove interese in v boju za delavsko-kmečko vlado je rešitev.

Zamolčana smrtna nesreča.

Pred kratkim se je v Postojni smrtno ponesrečil železničar ljubljanske železniške direkcije Mislej, ko je popravil vozove. Nihče se ni zmenil za ponesrečena, pač zato, ker je bil priprost delavec. Pokopali so ga kar v Postojni brez žene in otrok, ki niti njegovega groba ne bodo mogli obiskati, ker je čez mejo.

Kakšna poročila bi prinašalo „Jutro“ in drugi meščanski časopisi, če bi ponesrečenec bil kak višji gospod, kako bi direkcija in oblasti šle na roko družini ponesrečenega, če bi bil višji gospod! Tako pa molčijo vsi in se ne brigajo, saj ponesrečenec je priprost delavec.

Za železničarje.

V začetku tega meseca se je vršila v Zagrebu anketa, na kateri se je v prisotnosti predstavnikov železničarjev (ss. Milutinovič, Koleša, Flajšer, Pečnik in Uhernik) in predstavnikov direkcije (direktor, načelniki strojnega, finančnega in računovodnega oddelka ter upravnika kurilnice) razpravljalo o 1.) izplačevanju premij od 1. aprila t. l. do danes, 2.) o izplačevanju zaostankov plač iz 1923. l., 3.) o izplačevanju nadurnega dela v zagrebški kurilnici, 4.) o povrnitvi nezakonito odtegnjenega davka v aprilu in maju t. l., 5.) o izplačevanju povišanja med nekaterim delavcem v juniju 1925, 6.) o oskrbi potujočih partij s toplo obleko in hrano in dvojno plačo za delavce, ki grede na kraj nesreče, 7.) o rezultatu volitev v bolniško blagajno in 8.) o zopetnem sprejemu v delo delavca Škrbca, ki je bil po 30 letih vsled denunciacije odpuščen iz dela.

O 1. točki je povedal direktor, da je že vse pripravljeno za izplačevanje premij in da čaka le še naloga iz ministrstva. O 2. točki je ravnatelj izgovoril na dvanajstine, da ne more zaostalih plač izplačati, ker ni kreditov. O izplačevanju nadurnega dela so morali predstavniki direkcije pristati na to, da se bo začasni pravilnik točno izvajal in da se bo izplačevalo vse, kar delavcem pripada. 4. Nepravilno odtegnjeni davek se bo delavcem takoj vrnil. Nekaterim delavcem so bile plače že povišane, drugim se bo plače

zvišalo, ko se dobi za to potreben kredit. 6. Potujočim partijam se bo dalo na razpolago toplo obleko, škornje, kožuhe, sukne in hrana. 7. Delavci, ki grede na kraj nesreče, dobe dvojno plačo in ne kakor dosedaj samo malo doklado. 8. Rezultati volitev se bodo takoj razpisali. 9. Odpuščen Škrbec se sprejme nazaj v službo.

To za železničarje važno anketo so zahtevali železničarji, organizirani v S. r. m. i., in med tem, ko se direkcija ni upirala razpravljati s s. Budo Milutinovičem, so istega B. Milutinoviča prireditelji ljubljanskega železničarskega kongresa izključili iz kongresa. Na kongresu v Ljubljani so se zedinili s Krekičevim savezom, ki je mrtva organizacija, odbili pa zedinjenje z delavno sekcijo železničarjev, ki je organizirana v S. r. m. i. Če hočejo železničarji v Sloveniji doseči kake uspehe, si ne smejo zatistiti oči pred dejstvi in verjeti na slepo nekaternikom, temveč delati na tem, da pride do resničnega zedinjenja vseh razrednih železničarskih organizacij v Jugoslaviji. Na sklepih konference od 14. junija je zedinjenje mogoče, železničarji delajte na tem!

Trbovlje. Že dalje časa se množijo napadi na mojo osebo in to pa vsled bližajočih se občinskih volitev. Logično je, da imajo stranke, katerim ne pripadam interes, da se me diskvalificira ter oblati kot vsakega zaupnika, ni mi pa razumljivo, da ljudje, ki hočejo voditi delavski pokret, nasledajo lažem, kot s. Čamer K., ki sam pomaga trositi laži, kot da imam zveze z orožniki, ter paktiranje z demokratsko stranko.

Izjavljam tem potom, da je vsak, ki trosi podobne govornice, nesramen lažnivec in obrekovalč, ki je vede ali nevede v službi meščanskih strank ter dela v prid teh in proti delavskemu pokretu, s tem da skuša vzeti zadnje zaupanje rudarjem v zaupnika. Stal sem vedno na stališču razrednega boja ter delal v prid delavstvu po svojih močeh in zmožnostih.

Kerše Alojz.

Škofja Loka. Tekom letošnjega leta doživljamo lesni delavci udarec za udarcem. Ko je spomladi skrahirala lesna industrija Franc Calcari in Brot je bilo delavstvo postavljeno na cesto ter izročeno na milost ali nemilost drugim izkoriščevalcem, ki si jih tukaj ne manjka. Ko je to videl gospod Hajrihar, da je delavstvo brez posla, je takoj svojim delavcem odtegnil plačo za 10—15 odst. in ker je nastala v lesni industriji kriza, je zopet znižal delavcem plače, čeravno se cene živežu niso znižale. Ko pa je videl, da profit ni tako obilen kakor ga je bil navajen, je na Dolenjskem lesni obrat, ki je pod njegovim okriljem, ustavil ter postavil delavce na cesto in začel tukaj v Škofji Loki s polno paro obratovati, tako da se dela po noči ip. po dnevu. Pa kapitalistična nesramnost tukaj še ni pri kraju. Imel je zvestega kurjača, ki mu je garal celih 20 let ter mu polnil nenasitno malho. Tega je pred kratkim brez vsakega vzroka odpustil iz službe ter ga nadomestil z mlajšim. Delavstvo se zgraža nad takim početjem Hajriharja, ki misli, da je vsemogočen. Ali delavstvo bo sprevidelo, da brez organizacije nima nobene moči, zato je treba delati na to, da se do zadnjega delavca organiziramo ter nastopimo proti takim pijavkam kot en mož.

Zagorje.

Župan še vedno ni potrjen. Pri županskih volitvah je zmagal s 13 glasovi s. Fain Ludvik. Glasovali so zanj tudi socialisti s Čobalove liste. Tudi vsi svetovalci so z liste Združenih delavcev in kmetov. Tako se je pokazalo, da je Zagorje res delavski kraj, da je Zagorje rdeče. To seveda liberalni in klerikalni gospodi ni všeč, zato intrigujejo povsod, da bi župana ne potrdili. Preteklo je od županskih volitev že 20 dni in še vedno niso volitve potrjene. Čuje se, da iščejo kako bi Faina proglasili za hudodelca in se ga znebili. Naj si že hoče tako ali tako, Zagorje je pokazalo, kaj je in kakšno občino hoče. Pa če vsa rodoljubna gospoda prevrača kozolce, tega rdečega znaka ni mogoče zbrisati. Pa če ta rodoljubna gospoda posestnikov, birtov, učiteljev in obrtnikov še tako zavedna in državni dopadljiva, tudi njo tepejo. Nekateri zadolženi, drugi ruiniрани, jim ni mogoče plačati davkov in dolgov. Pa jih je davčna oblast zarubila in napovedala licitacijo. Živijo vpijejo pa se boje plačevati davkov, ki jim jih nalaga posvetna gosposka. Mi jim pa pravimo: Vsakdo izmed onih trideseterih, ki so bili zarubljeni, bi moral plačati še več davkov. Za domovino gre. Kadar je vojna, nečete dati svoje krvi na

oltar domovine, kadar kujete režim v zvezde, se branite plačati davke. Kako smešni ste. Marsikaj bi vam človek povedal, takole na uho, pajaci! — V Belgiji je umrla Zofija Kopriva, žena našega znanega sodruga, ki je silno delal v našem pokretu pred leti, bil tudi izvoljen za župana, pa so ga potem izgnali iz Zagorja in je moral z družino za kruhom v Belgijo. Sedaj mu je umrla žena. Zagorski delavci sodrugi, zlasti pa sorodna družina Straškova mu izreka iskreno sožalje. — Svoboda II. uprizori v kratkem z igralci obrtnega naraščaja igro na Lokah, na kar že sedaj sodruge opozarjamo, da se polnoštevilno udeležite te naše prireditve. — Ostala buržuazna in polburžuazna društva životarijo prav revno življenje. „Bratstvo“ si je postavilo smoter, doseči rekord veselice, na katerih nastopijo razni orjunaško navdahnjeni kraglji, telepati in hipnotizerji, vse v spremstvu alkohola. Je pa to organizacija za vzgojo mladine in sicer delavske. Nad vse lepa vzgoja. Sv. Alojzij z njimi.

Zahvala.

Prisrčno se zahvaljujem članom podpornega fonda delavcev v tovarni za dušik za podporo v gotovini 200 Din, posebno pa sodrugom nabiralcem in darovalcem na posebne pole v gotovini 295 Din, ki so s tem preprečili popolni pogin moje ljubljene družine za časa mojega kulukovanja v Makedoniji. Ivan Strnad, Ruše.

Skupina okoli „Delavsko-kmečkega lista“

objavlja, da je na mesto sodrugov Cirila Štuklja, Ivana Makuca in Alojzij Sedeja delegirala v „Akoijski odbor združenih strokovnih organizacij“ ss. Marcela Žorga, Aleksandra Koblerja in Alberta Hlebeca.

Iz uredništva.

S. Polanc naj javi uredništvu svoj naslov.

Salešky: Vaš dopis o postaji skrajšajte in še enkrat pošljite in bo objavljen. Dopisujte redno!

Vsem zavednim delavcem in kmetom!

Z začetkom tega leta je podpisana zadruga začela izdajati revijo „Zapiski“, katere 3. številka je bila od policije zaplenjena. O prvem majniku t. l. je izšla 4. številka in tedaj je nastal boj s policijo in sodiščem za ponovno izhajanje „Zapiskov“.

Vsled policijskih preganjanj ni mogla zadruga delovati tako, kot je bilo želeto in to tem bolj ne, ker sta dva odbornika sedela sedem mesecev v preiskovalnem zaporu po zakonu o zaščiti države. Sedaj je tudi ta stvar končana in zadruga je začela zopet redno delovati tako, da ob novem letu izda 1 knjigo in po mogočnosti tudi vse zaostale številke „Zapiskov“.

Ker se pa zadruga nahaja pred občnim zborom, nujno prosimo vse kolporterje, ki imajo v prodaji „Zapiske“ ali druge knjige in brošure Matice, da nam takoj pošljejo denar za prodane izvide in sporočijo, koliko in katerih knjig jim je še ostalo.

Naročnike „Zapiskov“, ki niso poslali naročnino, prosimo, da takoj poravnajo dolg, da zamoremo urediti knjige in račune.

Od rednega plačevanja naročnine in rednega obračuna prodanih knjig in brošur je odvisen napredek naše zadruge. Ako želimo napredovati, storimo torej svojo dolžnost:

poravnajmo vso zaostalo naročnino in pošljimo novo; odračunajmo denar za knjige in brošure in prodajajmo jih naprej; nabirajmo nove deleže in naročnike.

V prihodnji številki „Delavsko-kmet. skega lista“ bomo objavili seznam knjig in brošur, ki so še za dobiti.

Vsa pojasnila in informacije daje

Delavsko-kmetska Matica
Ljubljana, Marksov trg 2.

Izdajatelj za konzorcij Kobler Aleks., Ljubljana
Urednik: Al. Kobler, novinar, Ljubljana.
Tiskarna Josip Pavliček, Kocevje.

17

